

PODVOVNÍ KLECE, PARAZITI A MRTVÉ RYBY:

Proč je nutné vyhlásit moratorium na rozšiřování
chovů **skotského lososa**

Shrnutí

Volně žijící lososi migrující proti proudu

Skotsko, se svou nádhernou krajinou a členitým pobřežím, je známé jako země volně žijící fauny i flory. Avšak pod hladinou jeho pobřežních vod se skrývá rychle expandující průmysl, v němž dochází k mnoha problémům v oblasti životní pohody zvířat a který poškozuje životní prostředí i biologickou rozmanitost. Losos obecný (nebo též atlantský), kterému se přezdívá Král ryb, má působivé atletické schopnosti a absolvuje velkolepou cestu z řeky do moře a zpět. Je nejznámější rybou Skotska. Dnes jsou však tyto ryby chovány průmyslovým způsobem v obrovských počtech a mohou se pohybovat pouze ve stísněném prostoru klece. Velkochov skotského lososa se rychle rozrůstá – za posledních deset let o celých 41 % – a nezdá se, že by tento průmysl měl v plánu zpomalit. V roce 2019 bylo vyprodukováno 203 881 tun lososa obecného, avšak cílem pro tento průmysl je dosáhnout do roku 2030 roční produkce 300 000–400 000 tun, což znamená další zvýšení produkce o 47–96 %.

© iStockphoto

Lososi jsou vnímavá zvířata, která dokážou cítit emoce i bolest a mohou trpět. Přesto jsou stále nuceni žít v podmínkách, které odporují dobré životní pohodě zvířat, a každý rok jich přibližně 10 milionů uhynie předčasně. Ryby se běžně snaží z klecí uniknout, výskyt mořských vší a chorob není pod kontrolou a životní prostředí i biologická rozmanitost Skotska jsou v ohrožení – přičemž s dalším rozšiřováním těchto chovů se budou tyto problémy jen stupňovat. Tato zpráva popisuje hlavní dopady chovu lososa, jak je dokládá vědecký výzkum a jak bylo zjištěno v rámci nedávného šetření na skotských farmách.

TÝM VYŠETŘOVATELŮ V UTAJENÍ

V zimě 2020 vyslala organizace Compassion in World Farming tým vyšetřovatelů v utajení na lososí farmy na západním pobřeží Skotska, na ostrov Skye a na Shetlandské ostrovy, aby podali svědectví o tom, v jakých podmínkách probíhá chov lososa obecného, který by během svého života ve volné přírodě migroval až tisíce kilometrů. Tým vyšetřovatelů navštívil farmy všech hlavních producentů, kteří dohromady ovládají více než 96 % skotského lososího průmyslu, a zjistil, že špatné

životní podmínky ryb chovaných v klecích jsou běžnou praxí. Při ochraně těchto vnímavých zvířat zde selhalo celé průmyslové odvětví. Problémy s mořskými vešmi a chorobami se vyskytovaly na farmách všech producentů a pobytem v klecích trpěli jak lososi, tak i ryby – čističi.

VÝZVA K AKCI

Compassion in World Farming, OneKind a další organizace po celém světě požadují moratorium na rozšiřování chovů skotského lososa.

Snímky z investigace: losos s poraněnou ploutví a mořskými vešmi přichycenými na hlavě (vlevo nahoře); losos s chybějícím okem a poraněnou tlamou (vpravo nahoře); losos s velkou otevřenou ránou (vlevo dole); ryba – čistič v lososí kleci (vpravo dole)

OBROVSKÉ PROBLÉMY V OBLASTI ŽIVOTNÍ POHODY ZVÍŘAT V KOMERČNÍ CHOVATELSKÉ PRAXI

Mladí lososi (tzv. strdlíce) jsou umístěni do podmořských klecí, kde každoročně ve Skotsku až 28,2 % z nich během chovu uhynie. Pokud bychom zohlednili úhyny ze sladkovodní fáze, toto číslo by ještě vzrostlo. Počet ryb, které trpí špatným welfare, nelze přesně určit, bude však mnohem vyšší, než tato čísla naznačují, protože údaje o úmrtnosti vypovídají pouze o těch zvířatech, jež kvůli extrémně špatnému welfare uhynula. Komerční chov, ve kterém 1 ze 4 zvířat pravděpodobně nepřežije dobu výkrmu (kdy jsou strdlíce přemístěny do podmořských klecí, kde dorůstají do jateční hmotnosti), by neměl mít povoleno se rozšiřovat.

Mořské vši jsou parazité, kteří se živí kůží, krví a slizem ryb, jako je třeba losos. Jejich výskyt se v souvislosti s rozšířením průmyslové produkce lososů zvýšil, proto musí toto odvětví zavést efektivní způsoby jejich léčby nebo prevence, které budou nejen v souladu s dobrým welfare zvířat, ale také ekologicky šetrné. Měsíční

průměrné hodnoty uváděné Organizací skotských producentů lososa (Scottish Salmon Producers Organisation, SSPO) naznačují, že průměrný počet dospělých samic mořské vši na jednu rybu se mezi dubnem 2018 a květnem 2019 zvýšil o 96 %. Ve stejném období došlo k téměř 25% nárůstu počtu lososů na farmách ve Skotsku.

Kvůli mořským vším lososi bezpochyby trpí bolestí a stresem. Ve stísněných a nepřírozených podmínkách podmořských klecí lososi nejsou schopni těmto vším uniknout. Avšak metody, které se v tomto průmyslovém odvětví používají k tomu, aby byly ryby mořských vši zbaveny, mohou také vést k velmi špatné životní pohodě lososů a k jejich úhynu. Řada těchto způsobů na odstranění mořských vši znamená, že losos je vystaven velmi stresujícím podmínkám a bolesti, a vede k mnoha úhynům. Například chemické koupele s látkami, které mají dráždivé účinky, nebo ponoření do horké vody (ošetření pomocí „thermoliceru“). Používání ryb – čističů (pyskounů a hranáčů), které požírají vši parazitující na lososech, mělo vliv na jejich volně žijící populace, protože mnoho z nich bylo uloveno právě ve volné přírodě. Navíc se tak do těchto velkochovů dostaly miliony dalších ryb,

na jejichž životní pohodu je třeba brát také ohled. Ochrana welfare ryb – čističů je nedostatečná a jejich úmrtnost při jejich využití v podmořských klecích je vysoká. Všechny tyto ryby, které se dožijí konce produkčního cyklu, mohou umírat nehumánním způsobem.

Vzhledem k těmto okolnostem a špatné životní pohodě zvířat představují lososí farmy ideální prostředí pro šíření onemocnění a parazitů. Lososi trpí řadou různých chorob včetně améboidního onemocnění žaber (AGD), infekční anémie lososů (ISA), syndromu kardiomyopatie (CMS) a onemocnění pankreatu (PD). V roce 2019 bylo zaznamenáno celkem 6 281 720 úhynů, z nichž 4 031 528 (64 %) bylo způsobeno různými nemocemi a jejich léčbou (Fish Health Inspectorate, 2020).

NEDODRŽOVÁNÍ ZÁKONŮ NA OCHRANU ŽIVOTNÍ POHODY ZVÍŘAT

Současná praxe na lososích farmách ve Skotsku je v rozporu se zákony na ochranu životní pohody zvířat. Zákon o zdraví a welfare zvířat (Skotsko) z roku 2006 ukládá povinnost péče těm osobám, které jsou odpovědné za všechny obratlovce, včetně povinnosti prosazovat jejich dobrou životní pohodu a předcházet jejich týrání. To znamená starat se o jejich fyzickou i psychickou pohodu a uchránit je před bolestí, zraněním a onemocněním. Typické podmínky na farmách však nic z uvedeného neumožňují.

POŠKOZOVÁNÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Chov lososů na farmách nejenže neumožňuje životní pohodu zvířat, ale také poškozuje životní prostředí. Organický a chemický odpad z farem, kde se chová skotský losos, mění chemické složení sedimentů a zabíjí život na mořském dně. Odpad z farem může zhoršovat kvalitu vody a může vést k nebezpečnému přemnožení řas, které z vody vyčerpají kyslík. Chované ryby se pak udusí, protože nemohou odplavat pryč. Chemické látky a léčiva, jako je insekticidní přípravek emamektin benzoát, rovněž unikají do životního prostředí a je prokázáno, že řada z nich je toxických nejen pro ryby a další mořské živočichy, ale také pro ptáky a savce.

DOPAD NA POPULACI VOLNĚ ŽIJÍCÍCH LOSOSŮ

Lososí farmy ovlivňují rovněž populace volně žijících lososů a pstruhů, protože přispívají k šíření mořských vši a chorob mezi volně žijícími rybami. Vážným problémem je rovněž křížení mezi lososy,

kterí uniknou z chovu, a volně žijícími lososy, protože potenciálně může docházet ke změně genofondu zvířat žijících ve volné přírodě a k ohrožení kondice volně žijících lososů, včetně jejich schopnosti přizpůsobit se změnám prostředí. Odhaduje se, že za posledních 20 let se počet volně žijících lososů a pstruhů ve skotských řekách snížil o 70 %. K nižší míře přežití volně žijícího lososa v moři přispívají nejen mořské vši, ale také nespočet dalších faktorů, včetně klimatických změn, rybolovu a znečišťování moří.

KRMIVO PRO MASOŽRAVCE

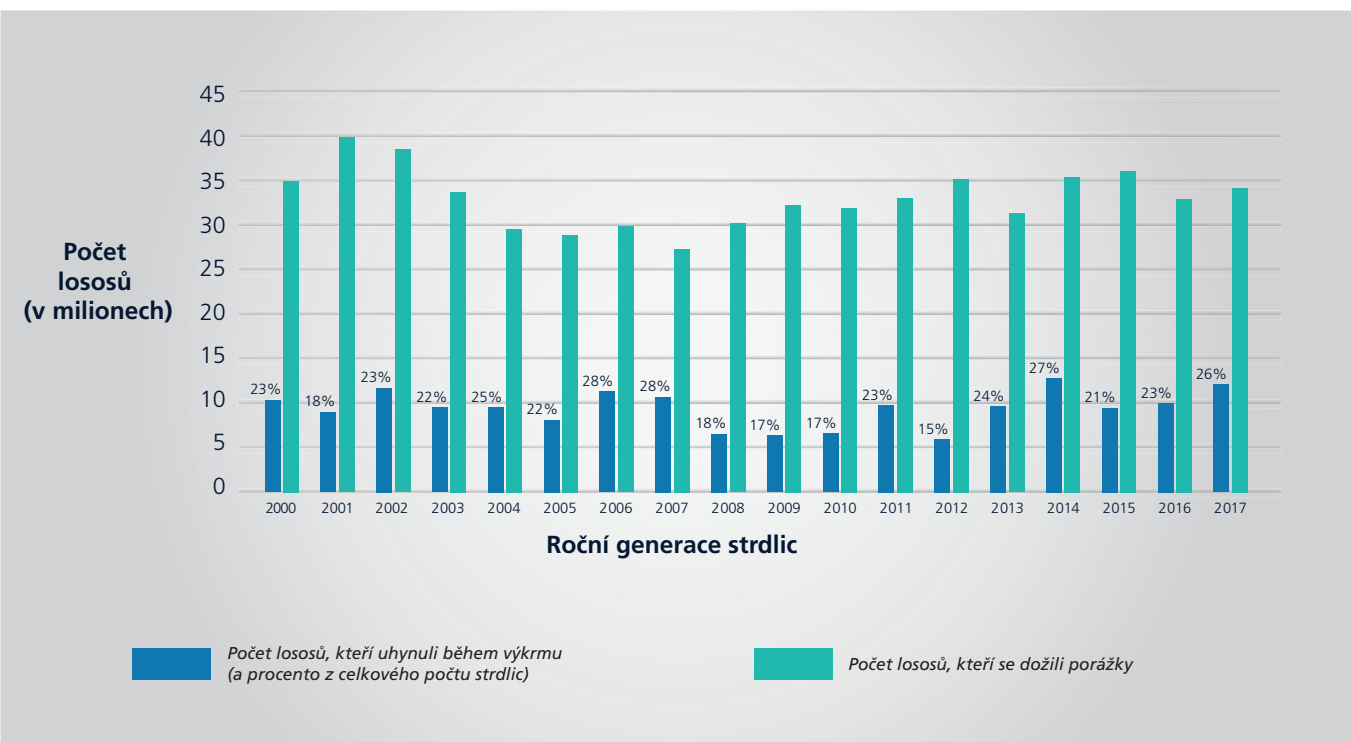
Dopady skotského průmyslu na populaci volně žijících ryb sahají mnohem dále než jen do místních vod. Vzhledem k tomu, že losos obecný je masožravá ryba, hlavní složkou krmných granulí pro lososy chované na farmách je rybí moučka a rybí olej (FMFO). Přibližně dvě třetiny používaného FMFO se vyrábějí z krmných ryb ulovených na volném moři, které jsou důležité jak pro mořské potravní sítě, tak také pro místní komunity lidí. Lososi chovaní na farmách ve Skotsku spotřebují přibližně stejné množství ryb ulovených na volném moři jako všichni obyvatelé Spojeného království. Krmivo pro ryby – čističe rovněž obsahuje FMFO, což dále zvyšuje množství ulovených volně žijících ryb využívaných při chovu lososa.

MORATORIUM JE NEZBYTNÉ

Při průmyslové produkci skotského lososa na farmách dochází k nesčetným problémům s životní pohodou zvířat i k ohrožování životního prostředí. Žádáme naléhavě skotskou vládu, aby zavedla okamžité moratorium na rozšiřování tohoto průmyslu. Přímou také zpochybňujeme, zda faremní chov migrujících masožravých ryb, jako jsou lososi, má jakékoli místo v soucitném a udržitelném potravinovém systému.

Mrtvý losos v podmořské kleci (záběr z investigace)

Obrázek 1. Počet lososů z každé roční generace strdlíc, kteří se dožili porážky nebo uhynuli během výkrmu. “Roční generace strdlíc” představuje celkový počet strdlíc, které byly přepraveny ze sladkovodního zařízení do klecí v moři v daném roce; tyto ryby mohou uhynout nebo být poraženy v různých obdobích během následujícího (až) dvouletého produkčního cyklu. Procenta uvedená nad modrými sloupky jsou procenta uhynulých jedinců ze všech strdlíc vysazených do moře v daném roce. Údaje pocházejí z Přehledu produkce skotských rybích farem 2019 (Scottish Fish Farm Production Survey 2019) poskytnutého skotskou vládou.